

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1897/2015/6.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: . Katona Sándor a tanács elnöke, Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. Kiss Sándor bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2016. április 13.

Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): ... terhelt

Első fok: Őri Járásbíróság B.88/2014/28. ítélet

Másodfok: Őri Törvényszék 4.Bf.178/2015/6. ítélet

Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: terhelt

Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezésre

Rendelkező rész

A Kúria csalás büntette és más bűncselekmények miatt ... ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálván a Győri Járásbíróság B.88/2014/28. számú ítéletét és a Győri Törvényszék, mint másodfokú bíróság 4.Bf.178/2015/6. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Győri Járásbíróság a 2015. március 24. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett B.88/2014/28. számú ítéletével ... terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [2012. évi C. törvény (a továbbiakban: hatályos Btk.) 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont - tényállás I. pont], 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [hatályos Btk. 373. §

(1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont - tényállás II. és III. pont] és 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (hatályos Btk. 345. § - tényállás II. és III. pont].

- [2] Ezért őt - halmazati büntetésül - 4 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett továbbá a feltételes szabadságra bocsáthatóságról, egy korábbi ítélettel kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának elrendeléséről, a polgári jogi igényekről, a lefoglalt bűnjelről és a bűnügyi költségről.
- [3] A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Győri Törvényszék a 2015. szeptember 24. napján tartott nyilvános ülésen meghozott 4.Bf.178/2015/6. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [4] II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt: a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontját megjelölve, nem törvényes vád miatt, hatályon kívül helyezés, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása, másodlagosan az eljárás megszüntetése és a büntetés enyhítése, illetőleg mindkét esetben „az iratok ügyésznek megküldése” érdekében.
- [5] A védő indokai szerint a tényállás II. (helyesen: I.) pontját érintően a Dunaújvárosi Járási Ügyészség B.3968/2011/20/I. számú vádiratában foglalt vád nem törvényes: nem felel meg a Be. 2. §-ának (2) bekezdésében foglalt kritériumoknak, mert a vád tárgyává tett bűncselekmény körülírása nem pontos, abból hiányzik az elkövetési hely egyértelmű megjelölése. A vádirat ugyan tartalmazza, hogy a terhelt a „... székhelyű **cég 1**”-vel kötött szerződést, de azt már nem, hogy hol kötötték a szerződést. Ez „nyilvánvalóan nem jelentheti a cselekmény (értelemszerűen: elkövetése) helyének megjelölését. Ez a hiányosság nem pótolható. Ezen nem változtat az sem, hogy az elsőfokú ítélet már tartalmazza a szerződéskötés pontos helyeként a sértetti cég **cím 1** szám alatti telephelyét (4. oldal 1. bekezdés).
- [6] Márpedig az 1/2007. számú BK vélemény szerint a cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett tényállás tartalmazza - egyebek között - a cselekmény megvalósításának helyét is. Hivatkozott még a BH 2011.34. számú jogeset I. pontjára és a BH 2009.140. számú jogeset II. pontjára.
- [7] A Legfőbb Ügyészség a BF.1974/2015. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta, ezért indítványozta a megtámadott alapítélet tanácsülésen történő hatályában fenntartását.
- [8] A Legfőbb Ügyészség leszögezte, hogy a bűncselekmény elkövetési helye az, ahol a tettes az elkövetési magatartást kifejti. A vád szerint a terhelt a „... székhelyű” **cég 1**-vel kötött szerződést. Az ítéleti tényállás már a sértetti cég székhelyét utca és házszám szerint nevezte meg. Helyesen foglalt állást a másodfokú bíróság, amikor a vád törvényes kellékeként elfogadta a sértetti cég

székhelye szerinti megjelölését, és az (ügyek) egyesítésére figyelemmel az ítélkező bíróság illetékessége sem kérdőjelezhető meg.

- [9] Ugyanakkor eredmény-bűncselekmény esetén az elkövetés helye az is, ahol az eredmény bekövetkezett. A vádirat tartalmazza, hogy a terhelt a sértetti cégtől átvett vetőmagot elvetette, a növényvédő szert felhasználta, de a betakarított terményből nem teljesített a szerződés szerint, azt korábbi tartozásaira fordította. A terhelt a termelést a lakóhelyén (pontosítva: ...) és környékén folytatta, s így a vád törvényesen került benyújtásra.
- [10] III. A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [11] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja, illetőleg a Be. 373. §-a (1) bekezdésének I.c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el.
- [12] A Kúria előrebocsátja, hogy az alapügyben a bíróság nem járt el törvényes vád hiányában, a felülvizsgálati indítvány álláspontja téves.
- [13] A Be. 2. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság ítélkezése során törvényes vád alapján jár el. A Be. 2. §-ának (2) bekezdése értelmében törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A törvényes váddal szemben támasztott feltételek konjunktívak (együtt érvényesülők), bármelyikük hiányában elesik a vád törvényessége.
- [14] A vád törvényessége nem kevesebb, mint amit a Be. 2. §-ának (2) bekezdése megkövetel, de annál nem is több. A vád törvényessége a vádirattal szemben támasztott azoknak a tartalmi követelményeknek [Be. 217. § (3) bekezdés] a minimuma, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a büntetőeljárás bírósági szakasza meginduljon, s a bíróság az eljárást lefolytathassa (EBH 2015.B.10.I. pont), tehát a vád törvényessége a vádnak az a képessége, amelynek folytán alkalmas a bírósági eljárás megindítására (EBH 2014.B.17.).
- [15] A bíróság e körben azt vizsgálja, hogy a benyújtott vád alaki és tartalmi szempontból eljárásra alkalmas-e [Be. 267. § (1) bekezdés j), k) pont; 309. § (1) bekezdés, 332. § (1) bekezdés d) pont], s ha alkalmasnak találja, ügydöntő határozatában dönt a vádról [Be. 257. § (1) bekezdés 2. mondat].
- [16] A felülvizsgálati indítvány kizárólag a büntetőtörvénybe ütköző cselekmény pontos körülírásának hiányát állította. A Kúria 1/2017. BKv. számú büntető kollégiumi véleményének A.1.2.b. pontja szerint a vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét és idejét stb.
- [17] Az alapügyben helytállóan alkalmazott hatályos Btk. 373. §-ának (1) bekezdése szerint, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe

ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

- [18] A védő az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésének írásbeli indokolásában a Dunaújvárosi Járási Ügyészség B.3968/2011/20/I. számú vádiratáról (tényállás I. pont) már állította a törvényes vád hiányát (4.Bf.178/2016/6/Vé/1. számon a nyilvános ülés jegyzőkönyvéhez csatolt irat). A másodfokú végzés 2. oldal 3. bekezdésében még nincs nevesítve, hogy mely tényállási pont az érintett, de a 6. oldal 1. bekezdéséből kitűnik, hogy a másodfokú bíróság a tényállás I. és II. pontjaira vonatkoztatta az állítást, ellenben a tényállás II. pontjával foglalkozva (ez kiderül az **cég 1** stb. hivatkozásokból) látta helyénvalónak, hogy a vád elkövetési helyként a sértetti cég székhelyét jelölte meg - figyelemmel arra is, hogy az elkövetés helye az eljárás során vitatott nem volt, a nyomozati iratok 8-23. oldalaként feltalálható szerződéseken szerepel annak megkötési helye, valamint távollévők között kötött szerződés esetén a Ptk. 213. §-ának (3) bekezdése alapján ekkor a szerződés létrejöttének helye az ajánlattevő - a jelen ügyben a sértetti cég - székhelye (telephelye).
- [19] A tényállás I. pontját érintően a jelen ügyben nem kétséges, hogy a Dunaújvárosi Járási Ügyészség a B.3968/2011/20/I. számú vádiratában úgy emelt vádat, hogy az abban foglalt tényállásban háromszor és egyezően a terhelt által a „... székhelyű **cég 1**”-vel kötött szerződésekre utalt. A Kúria határozott álláspontja szerint ezt a megjelölést - miként a jogszabályok szövegét (Magyarország Alaptörvénye 28. cikk) - a józan ész alapján kell értelmezni. A józan ész pedig azt diktálja, hogy bármiféle vitatás hiányában, avagy ellenkező adat fel nem merülésekor abból a megjelölésből, hogy a terhelt a „... székhelyű” sértetti céggel szerződött, következhet az is, hogy a szerződés megkötésének helye ... volt.
- [20] Az elkövetés helyének vádbeli megjelölése tehát megtörtént, de az kétségtelenül nem volt pontos.
- [21] A Kúria eljáró tanácsa más ügyben már foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az elkövetési hely meg nem jelölése kihat-e a vád törvényességére. A Bfv.II.1211/2013/5. számú határozatában foglaltakat fenntartja, és az alábbiakban megerősíti.
- [22] Az elkövetés helyének jelöletlensége adott esetben valóban nem vezethet a vád törvényességének hiányához, mert nem minden bűncselekmény megállapíthatóságának az elengedhetetlen feltétele. Vannak ugyanis olyan bűncselekmények, amelyek esetében az elkövetési hely szükségképpen eleme a büntetőjogi felelősség kimondhatóságának (ilyen pl. a garázdaság, rendbontás vagy közúti baleset okozása), míg más bűncselekmények vonatkozásában nem elengedhetetlen elem (ilyen pl. a lőfegyverrel, lőszerezellel visszaélés, a jövedéki orgazdaság).
- [23] Amikor az elkövetési hely nem elengedhetetlen elemet képez, de ismert, legfeljebb vádirati kellékhianyról lehet szó, amit a bíróság maga pótolhat, avagy az ügyész megkeresésével pótolthat [Be. 268. § (1) bekezdés 3. mondat 1. fordulat, Be. 275. § (1) bekezdés, Be. 305. § (2) bekezdés, Be. 309. § (1) bekezdés]. Ha

pedig az elkövetési hely nem elengedhetetlen elemet képez, ám megállapíthatatlan, akkor sincs akadálya a büntetőjogi felelősség kimondásának.

- [24] Az elkövetés helyének megállapíthatatlanságával egyébként a büntetőeljárási törvény maga is számol, hiszen a Be. 17. §-ának (2) bekezdése azt mondja ki, hogy ha a bűncselekmény elkövetésének helye nem állapítható meg, az azonos hatáskörű bíróságok közül az jár el, amelyik az ügyben - a nyomozási bíró eljárását ide nem értve - korábban intézkedett (megelőzés), továbbá ha az elkövetés helye a tárgyalás megkezdése előtt ismertté válik, az eljárást az ügyész, a terhelt, a védő, a pótmagánvádló vagy a magánvádló indítványára az a bíróság folytatja, amelynek a területén a bűncselekményt elkövették.
- [25] Az elkövetési hely megállapíthatatlansága tehát - amennyiben nem szükségképpen eleme a büntetőjogi felelősség kimondhatóságának - legfeljebb a bíróság illetékességének a kérdése, ami, ha az alapügyben hiányzott, felülvizsgálat alapját nem képezheti. A jelen ügyben az elsőfokú bíróság illetékessége viszont nem kétséges, hiszen a külön indult ügyeket úgy egyesítette, hogy egyértelműen illetékes volt abban az ügyben, amelyhez egyesítette a tényállás I. pontjában foglalt ügyet.
- [26] Egyébként a Dunaújvárosi Rendőrkapitányság 07030/3833/2011.bü. számú nyomozati iratok tartalmazzák a 2009. szeptember 22-én (12-13. lapszám), 2009. október 30-án (16-17. lapszám), és 2010. április 28-án (21-22. lapszám) kötött szerződéseket, amelyek egyezően ...-en keltek, valamint szerepel bennük a sértetti cég pontos címe is.
- [27] A BH 2011.34. és BH 2009.140. szám alatt közreadott jogesetek kétségtelenül a törvényes vád hiányának tekintették, ha a vád tényállása nem tartalmazta az elkövetés helyét, azonban - és ez lényeges - egyik esetben sem önmagában álló hiányként. Mindkét jogesetbeli vádból az elkövetés időpontja és módja hiányzott, s ehhez képest fogalmazták meg a büntető kollégiumi vélemény alapján az általános követelményt.
- [28] A Legfőbb Ügyészség szerint eredmény-bűncselekmény esetén az is lehet az elkövetés helye, ahol az eredmény bekövetkezett. A vádirat tartalmazta, hogy a terhelt ...-án⁸ folytatta a termesztést, s ez helység a Dunaújvárosi Járásbíróság illetékességi területéhez tartozik. Ebből a megközelítésből nézve - szemben a védő meglátásával - helyesen járt el a Dunaújvárosi Járásbíróság, mivel a vádiratot a Dunaújvárosi Járásbírósághoz nyújtotta be.
- [29] A befejezett ún. eredmény-bűncselekmény elkövetése esetén általában közömbös az, hogy az eredmény hol következett be, ám a csalás esetében születtek olyan bírósági döntések is (pl. BH 1975.358., BH 1979.144., BH 1997.521., BH 2009.317.), amelyek a terhelt tevékenységéhez tartozónak ítélték a kár okozását, következésképpen illetékességet megalapozónak a kár bekövetkeztének helyét is. Az ítélkezési gyakorlatban ez követett felfogásnak tekinthető - írja a Büntetőeljárás jog I-III. - Kommentár a gyakorlat számára, 2014 (2. pótlás 2015. július 1.) című munka a Be. 30. §-ához fűzött 3. pontban.
- [30] A Kúria megismétli, hogy az illetékesség esetleges hiánya

felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat. A jelen ügyben azonban nem tévedésben tartás, hanem tévedésbe ejtés történt. Az irányadó tényállás szerint a terhelt a vele szerződő sértetteket „megtévesztette a fizetési készségét és képességét illetően (...) a szerződések teljesítése már a megkötésük időpontjában sem állt szándékában” (elsőfokú ítélet 3. oldal 6-7. bekezdés). Tévedésbe ejtéssel elkövetett csalásnál az elkövetés helye az, ahol a tévedésbe ejtés megtörtént. A jelen ügyben pedig a kár nem a későbbi természetével, hanem már a vetőmag és növényvédő szer átvételével megtörtént.

- [31] Összegezve: A benyújtott vádirat - a nem vitatott alaki legitimáció és személyre konkretizáltság mellett - tartalmában alapvetően eleget tett a tárgyi és büntetőjogi meghatározottság törvényi követelményének. Az elkövetés helyének jelöletlensége, vagy nem pontos jelölése esetén a vád - amennyiben az nélkülözhetetlen az adott bűncselekmény elbírálásához - legfeljebb kellékhianyosnak tekintendő. A jelen ügyben a vád kellékhianyát már az elsőfokú bíróság pótolta azzal, hogy az elkövetés helyét - a védő által sem vitatottan - megjelölte az ítéletében (4. oldal 1. és 3. bekezdés). A bíróságok tehát nem jártak el törvényes vád hiányában, s ekként a felülvizsgálati indítvány állítása nem foghat helyt.

Az indítvány elvi tartalma

- [32] A vádirat nem törvényes, mert nem jelöli meg az elkövetés helyét.

A döntés elvi tartalma

- [33] A vádirat törvényes, és legfeljebb kellékhiany, hogy abban a csalás elkövetési helyeként az szerepel, hogy a terhelt egy - utca és házszám megjelölése nélküli - megnevezett helységi céggel kötött szerződést. A vádirati kellékhiany pedig a bíróság által pótoltható, vagy pótolható.

Záró rész

- [34] A kifejtettek folytán a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben eljárva - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében - a Be. 426. §-a alapján - hatályában fenntartotta.
- [35] A Kúria észlelte, hogy a másodfokú ítélet rendelkező részében és indokolásában (4. oldal 4. bekezdés) téves, hogy az elsőfokú bíróság „főbüntetést” is kiszabott volna, ugyanis a korábbi Btk. az elkövetés idején - és 2010. május 1-től - már csak büntetést és mellékbüntetést ismert. Ennek azonban nem volt kihatása a felülvizsgálatra.
- [36] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4)

bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság

[37] - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2016. április 13.

. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő
Bné